

פרשת הדרכים: ניר-דלהי, קארצ'י, רומא

רוחות חדשות נשבו החודש במרחב, הגיעו למרחבי אסיה הדרומית ולרבותי יס'התיכון — רוחות של שלום. הם נשבו בשני הכיוונים.

ארחי ישראל, ומן הסתם גם בני מדינות ערב, קראו שלל של ידיעות מוזרות בעתונותם. לא היה קשר בין ידיעות אלה, וקשה היה להבין את ההגיגות הסותרים העומדים מאחוריהם.

מנהל משרד החוץ וולטר איתן
הכחיש שמועה

שלוש הידיעות העיקריות, המבטאות שלוש גישות מנוגדות כחליתן, היו:

נסיעת וולטר איתן. המנהל החייכני ושחור השער של משרד החוץ הישראלי, בעל המקטרת הנצחית, הודיע לפתע כי הוא נוסע בשליחות פוליטית להודו, טס מיד לניו-דלהי, ביקר אצל נשיא המדינה, התראו עם שורה של מנהיגים הודיים רבי השפעה. הוא הכחיש את השמועה שבה לבקש את שרי ג'ואהר לאל נהרו לתווך בין ישראל ומדינות ערב. נסתבר שלא הוזמן עליידי ההודים, אלא שהיוזמה לביקור באה במכתבו של ראש ממשלת ישראל לממשלה ההודית.

נאום סיר זפולדה האן. שר החוץ הפקיסטאני, הש' מיצ בשעת ביקורו בקהיר, דברים שיש להם משמעות מהפ' כנית בציבור הערבי. אמר הפקיסטאני: על מדינות ערב להגיע לכלל שלום עם מדינת ישראל, להקים עמה גוש הגנה מרחבי, לעמוד במשותף נגד הסכנה הסוביטית. נאום זה היה פתח לשורה ארוכה של דברי שלום בעתונות הער' בית. הנסיך עבאס חלים, בן משפחת המלכות, נינו של מייסד מצרים החדשה מחמד עלי, מסר לעיתון מצרי הרודעה מהפכנית לא פחות על הצורך בשלום עם ישראל, חזר בזאת על הנימוקים שהושמעו בשעת המלחמה הישראלית-המצרית מפני ראש הממשלה המצרי לשעבר, צידקי באשא.

נאומו של אבא אבן. שגריר ישראל בוושינגטון ונ' ציגה העיקרי באו"ם, הנחשב בעיני רבים ככוכב העולה הב' היר ביותר בשמי המדינות הישראליות ושהנהו חבר מפא"י, השמיע בסמינר התיאולוגי באמריקה דברים העלולים ליסד אסכולה חדשה, לדבריו של אבן אין מדינת ישראל שייכת כלל למרחב הגיאוגרפי של אסיה הקדמית, אלא לאזור מדי' נות היס'התיכון. נאום זה היווה מעין הסבר לנאום קודם של אבא אבן, שחזר עליו כמה פעמים בישראל, בצרפת וב'

* סברה שנרמזה לראשונה בהעולם הזה (747), שבוע לפני שיתן הודיע על נסיעתו, הובאה אחר כך ללא הוכחה נוספת בכותרת ראשית של עתון ערבי ישראלי.

אמריקה, בו תקף את התנועה הלאומית הערבית וטען שאסור לישראל להשתלב מבחינה תרבותית ורוחנית במרחב הערבי. האנשים הקרובים לשגריר בטוחים שאין הוא מבטא דעות אישיות בלבד, אלא מבסס אוריינטציה חדשה של משרד החוץ הישראלי וראשו, משה שרת.

מאחורי גישות סותרות אלה עומדת ההכרה הגוברת וה' לכת מצד ישראלים וערבים כאחד כי המצב הנוכחי גורם נזק לכל חלקי המרחב, ונסיון מצד חוגים רחבים למצוא בסיס חדש למעמדה של ישראל במרחב כולו. הן מבטאות שלוש אפשרויות שונות לחלוטין:

ציר תל-אביב — ניו-דלהי. הרעיון להתקשרות אמ' צה יותר בין מדינת ישראל והודו אינו חדש. שתי המדינות נמצאות במצב מלחמה מעשי עם מדינות מוסלמיות. כשם שישראל מנותקת לאורך קווי שביתת הנשק מן המרחב הער' בי, כן מנותקת הודו משני חלקי פקיסטאן המוסלמית, וצבאה עומד בקו שביתת הנשק בקשמיר מול צבא פקיסטאן. בורה הבינלאומית מופיעה הודו כמנהיגת גוש מדינות אסיה הדר' מית'מזרחית (בורמה, ציילון, אינדונזיה) וכמועמדת להנהגת גוש שלישי עולמי, הרואה במלחמה בין אמריקה ורוסיה מלחמה בין שתי רעות.

אף כי גישה זו הגיונית למדי, אין לה סיכויים רבים בחיים, כל עוד לא קיים שלום של אמת בין ישראל והערבים. הודו הכירה אמנם בישראל, אך לא החליפה עמה נציגים דיפלומ'טיים, נמנעה מג'סטות של ידידות פומביות, אף כי העתונות ההודית עוקבת בעניין אחר דרכה של ישראל. הסיבה: הודו עודה מקוה לזכות בקשמיר, שהיא מדינה מוסלמית, ואין היא רוצה להרגיז את המוסלמים. יתר-על-כן, בספריו הביע שרי נהרו בשעתו אהדה למלחמת ערביי ארץ-ישראל (בימי מאורעות 1936), ראה בציונות את אחד מגילויי האימפריא' ליום הקולוניאלי המערבי.

ניסין עבאס חלים (מסומן בחץ)
חזר על נימוקים

משודש קארצ'יקה-הקרייה. רעיון זה נולד במוחות המנהיגים הפקיסטאניים, ונראה שמצא אוזן קשבת לפחות בקהיר. הרעיון הפקיסטאני: כמשקל נגדי לגוש הה' די באסיה המזרחית תקים פקיסטאן גוש משלה באסיה המע' רבית. גוש זה יכלול את ארצות ערב (כולל מצרים האפריקי' אית), מדינת ישראל, פרס, אפגניסטאן ופקיסטאן, ויהיה כולו מוסלמי (פרט לישראל). מכיון שפקיסטאן תהיה המדינה הח' וקה ביותר בגוש, מקוה היא, כמובן, לקבוע את הקו. גישה

זו רואה את הגוש החדש כחלק הגוש המערבי בעולם, שפקיסטאן שייכת אליו כמעט ללא הסתייגות (בניגוד להודו), ובמקרה זה יהוה גוש איזורי נוסף על הגוש האטלנטי.

בעיני המצרים מצא הרעיון חן מפני שהוא עשוי לאפשר פתרון של כבוד לסכסוך סואץ. האנגלים יעזבו את האיזור, ובמקומם יבואו חיילים פקיסטאניים (השייכים לחבר העמים

שגריר אבא אבן
הסביר רעיון

הבריטי) במסגרת הצבא המרחבי. יתר-על-כן, הוא יאפשר שלום עם ישראל אך סותם בפני ישראל אפשרות של הת' פשטות צבאית נוספת, מכיון שהגוש המוסלמי הגדול יהוה גורם מונע. כי הפחד בפני כיבושים ישראליים נוספים עודנו חזק בלב הערבים.

משודש ירושלים-אנקרה-הרומא. רעיונם של אבן, שרת וכנראה גם ב'גוריון הוא מופרך מיסודו מבחינה כל' כלית, צבאית וגיאוגרפית, אך עלול להיות הגיוני מבחינה פוליטית. הוא נובע מאי-האמונה ביכולתם להגיע לשלום עם הערבים, ומן האמונה שבעזרת האמריקאים אפשר לקיים את המדינה גם כשהיא מנותקת נתיק מוחלט מכל שכנותיה. הרעיון: מאחר שצרפת ואיטליה הן חברות האמנה האט' לנשית, יוון ותורכיה נתקבלו אליה וספרד נתקבל אליה מן הסתם, תבקש גם ישראל לצרפה לגוש זה כמדינה יס'תיכונית נוספת. ההנמקה: ישראל היא מדינה אירופאית, לא אסיה-תית. החשבון: כרגע מעוניינים האמריקאים להקים גוש מוזר'תיכוני, רואים בעין רעה את מעמדה של ישראל, המפ' ריע לחכנית זו. אם תשכנע ישראל את האמריקאים שאין היא שייכת למרחב בו היא שוכנת במקרה, אלא למרחב שהוא כבר מאורגן תחת כנפי אמריקה, תוסיף ותהנה מן ההגנות הכרוכות בהצטרפות לגוש האמריקאי, מבלי לשלם את המחיר של שלום עם הערבים, בו תצטרך לחזר ויתורים בשטח החזרת הפליטים ותשלום פיצויים עבור הרכוש הנטוש.

אף כי רעיון זה עלול לקסום לרבים שאינם רוצים בשלום עם הערבים, או שאינם מאמינים בו, ובייחוד לאותם המקוויים על שמור על האופי האירופאי של המדינה כנגד האופי השמי של שכנותיה, אין בו ממש לאורך ימים, מכיון שאין הוא פותר את בעיות היסוד של המדינה: הצורך בשוקים, בחומרי גלם ובמצרכי המזון הערביים, המעמסה הכספית הגדולה הכרוכה בהחזקת צבא המוכו למלחמה נגד הערבים, הסכנה שתחמיר ותלך מפני מלחמת נקם ערבית אחר שמדי' נות ערב תשלמנה את המפקותיהן החברתיות, תקמנה מש' טרים חזקים יותר ותתאחדנה.

כל העזרה הכספית שקיבלה לפי תכנית מרשל. גם האמריקאים הבינו כי הצרפתים לא יכלו להחזיק מעמד לבדם. הם ידעו כי הודו-סין היא המפתח לאסיה הדרומית, שאם תיפול לידי הקומוניסטים תפולנה גם תאי (סיאם), בורמה ומאלאי, תעמוונה בסכנה הודו, פא' קיסטאן, אינדונזיה. גדל בלבם החשש שאם תקום שביתת-נשק אמיתית בקוריאה, יקדיש מאו ססה-טונג את תשומת לבו העיקרית לשכנתו הדרומית, יגציר את עזרתו להו. והם ידעו שיש רק אפשרות אחת למניעת הדבר: התערבות ישירה של צבא אמריקאי גדול, קוראה מספר שתיים.

שהתיחסו תחילה בחוסר-אהדה ל,קולוניא' ליום' הצרפתי, את עמדתם, החלו מתערבים יותר ויותר במלחמה. לפני שנה נראתה המלחמה כאבודה לצר' פחים. אולם אז שלחו לארץ את מצביאם החזק ביותר, הגנרל דה-לאטר דה-טאסיני. תוך כמה שבועות הרים את המוראל, ערך את הצרפתים להתקפת-נגד. הוא השיג נצח' נות רבים, אך לא יכול היה לשנות את המצב בעיקרו, בלי התערבות אמריקאית רב' תית. כשמת, לפני כמה שבועות, השאיר אחריו מחנה צרפתי חסר-התלהבות, שכלל, את מחצית הצבא של צרפת ואת רוב קציניו המנוסים. המלחמה עלתה לצרפת יותר מאשר

לגירוש הכובש הזר ולסילוק השפעתו, ניצלו בזאת את כל הרגשות הלאומיים הנסערים. לא היה כל ספק שלוא יצאו הצרפתים את הארץ, היה שלטונו של באר-דיא גם במקומות בו הוא קיים כיום נמחק מבלי להשאיר אח' ריו שריד וזכר. **המפתח בסכנה.** כשהחריפה המלחמה הקרה בעולם, הפכה הודו-סין אחת מחיות' תיה העיקריות. המלחמה הקודמת, בין לאר' מגיים בני-הארץ לבין כובש זה, נדחקה לפינה. במקומה באה המלחמה בין המחנה הקומוניסטי ובין המתנה האמריקאי. בה ב' שעה 6' מליונים קומוניסטים בצרפת גינו את המלחמה המטונפת', שינו האמריקאים,

אור על בני אסיה

(סוף מעמוד 5)

מיטב הכוחות המתונים סרכו לשתף אתו פעולה. הוא הוסיף למשול להלכה באזורי היבוס הצרפתיים, ניסה להקים צבא משלה. אולם לא היה ספק רב לויאט-נאמים כי רק מנהיג אחד לוחם באמת לגירוש הצרפתים: הו צ'יי-מין. והם עמדו לפני הבחירה הקשה: האם עדיפה ממשלה קומוניסטית שתהיה בת' כרית למאו ססה-טונג ולסאלין על כיבוש צרפתי, או לאו? כמו בסין הצליחו הקומוניסטים בהודו-סין מפני שהיו באמת הלוחמים העקביים ביותר